

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Postboks 8004 Dep.
0030 Oslo

Deres ref.: 200304198
-/ERH

Vår ref.: 2004/107
MA1-M1 KAWO
601.2

Saksbeh.:

Dato: 10. mars 2004

■ Høring - forskrift om unntak fra konkurranseloven for samarbeid mv. innen landbruk og fiske

Konkurransetilsynet viser til Arbeids- og administrasjonsdepartementets brev av 28. januar 2004 vedrørende ovennevnte.

Ny konkurranselov § 3 annet ledd fastsetter at Kongen ved forskrift skal fastsette de unntak fra lovens §§ 10 og 11 som er nødvendige for å gjennomføre landbruks- og fiskeripolitikken.

Departementets forslag til forskrift

Utkastet til forskrift bygger på en forutsetning om at norsk landbruks- og fiskeripolitikk ikke skal endres gjennom endringer i konkurranselovgivningen. Formålet med forskriften er å finne frem til unntak som er tilpasset den utvikling som er skjedd siden gjeldende konkurranselov ble vedtatt og som er fleksible nok til å kunne tilpasses den politikk som vil bli fastlagt i fremtiden, jf. Ot.prp. nr. 6 (2003-2004) side 39.

Landbruks- og fiskeripolitikken kommer til uttrykk gjennom lover, forskrifter og avtale mellom staten og næringsorganisasjonene. For å unngå en forskrift der alle aktuelle lover, forskrifter og avtaler listes opp, er utkastet til forskrift § 2 utformet som en generell hensvisning til lover, forskrifter og nevnte avtaler som regulerer produksjon eller omsetning av landbruks- eller fiskeriprodukter. Et slikt unntak medfører at markedsaktørens atferd som ikke er initiert av sektormyndighetene, omfattes av konkurranselovens bestemmelser på samme måte som andre næringer og markedsaktører.

Konkurransetilsynets merknader til forskriftsutkastet

Konkurransetilsynets praksis under gjeldende konkurranselov § 3-8 har vist at det kan oppstå avgrensings- og tolkningsproblemer ved anvendelsen av unntaksbestemmelsen for primærnæringen. Konkurransetilsynet er derfor positiv til at man gjennom forslaget til forskrift søker å presisere og klargjøre unntaket for landbruk og fiskeri. Tilsynet støtter videre departementets syn om at unntaket bør snevres inn til kun å omfatte de aktiviteter som er nødvendig for å gjennomføre landbruks- og fiskeripolitikken. Tilsynet er også enig i at forslaget til forskrift medfører et fleksibelt unntak, og at det i større grad enn tidligere presist angir hvilke produkter som er omfattet av unntaket. Som det fremgår nedenfor mener tilsynet imidlertid at det på enkelte punkter er behov for ytterligere klargjøringer i utkastet til forskrift.

En generell henvisning i forskriften til «lov, forskrift eller avtale mellom staten og næringsorganisasjonene» hva gjelder produksjon og omsetning av landbruks- og fiskeriprodukter, vil i praksis medføre at den såkalte førstehåndsetningen av produktene omfattes av unntaket. I utgangspunktet innebærer forslaget derfor ingen endring i forhold til gjeldende praksis under konkurranseloven § 3-8. Forslaget til forskrift vil imidlertid etter tilsynets vurdering åpne for at bearbejdede landbruks- og fiskeriprodukter i større grad enn etter gjeldende konkurranselov § 3-8 vil kunne omfattes av unntaket. Dersom landbruks- og fiskeripolitikken endres til å omfatte produksjon og omsetning på senere ledd i verdikjeden, vil produsentorganisasjonene kunne få et konkurransefortrinn fremfor andre aktører på foredlingsleddet. Ved landbruks- og fiskerimyndighetenes fastsettelse av lov, forskrift eller avtale som berøres av forskriften er det derfor av hensyn til konkurransen i markedene ønskelig at konkurransebegrensende reguleringer, knyttes så nær opp til primærleddet i verdikjeden som mulig.

Tilsynet støtter departementets syn om at dersom det skulle vedtas vesentlige endringer i landbruks- og fiskeripolitikken som er av betydning for unntaksforskriften etter konkurranseloven, vil det være naturlig å endre forskriften. Ved mindre endringer i landbruks- og fiskeripolitikken som medfører en utvidelse av unntaket, slik at aktører på foredlingsleddet også vil omfattes av forskriften, er det ønskelig at konkurransemyndighetene, på et tidlig stadium i arbeidet med nye lover og forskrifter får mulighet til å uttale seg om eventuelle konkurransekadelige virkninger av endringsforslaget.

I utkastet § 2 fremgår det at unntaket gjelder «*primærprodusenter eller deres organisasjoner*». Etter gjeldende konkurranselov § 3-8 omfatter dette organisasjoner som bare har produsenter som medlemmer eller er 100 prosent produsenteiet. Bakgrunnen for tolkningen er at de hensyn som taler for unntak for produsentorganisasjoner, ikke slår til for foretak som helt eller delvis eies av andre enn primærprodusentene, eller når organisasjonen opptrer i felleskap med andre næringsdrivende som ikke kommer inn under primærnæringsunntaket. En utvidende tolkning vil dessuten medføre at konkurransemyndighetene i hver enkel sak må foreta en konkret vurdering av de reelle eierforhold i hvert enkelt selskap, slik som for eksempel underliggende selskapsrettslige avtaler om stemmerettigheter etc. Dette vil medføre vanskelige avgrensningsspørsmål. Tilsynets mener derfor at det enten i forslaget til forskrift eller i merknadene til denne, bør presiseres at med produsentorganisasjon menes en organisasjon som bare har produsenter som medlemmer eller som er 100 prosent produsenteiet .

I forskriftsutkastet § 2 siste ledd fremgår det at begrepene produksjon og omsetning også omfatter «*forskning og utvikling, foredling, distribusjon, markedsføring og andre tiltak for å bringe produktet frem til markedet*». Etter tilsynets oppfatning bør det presiseres nærmere i merknadene til forskriften hvilket marked det her siktes til.

Tilsynet stiller seg positiv til forslaget i forskriftens § 3 om at den som påberoper seg unntaket i § 2 plikter å påvise hjemmel. Etter tilsynets vurdering er det imidlertid uklart hvor nøyaktig angivelse av hjemmelsgrunnlaget som er nødvendig. Ettersom regelverket knyttet til gjennomføring av landbruks- og fiskeripolitikken er svært omfattende og komplisert, og aktørene antas å ha best kjennskap til regelverket, mener vi at det ikke er tilstrekkelig å henvise generelt til for eksempel Jordbruksavtalen eller omsetningsloven med forskrifter. Det bør kunne kreves at den som påberoper seg unntaket gir en mer utfyllende begrunnelse og eksakt angivelse av hjemmelsgrunnlaget.

Konkurransetilsynet har ingen øvrige merknader til forslaget.